

SIDAN 6

**Samarbete med högskolor
ska ge nya tekniska officerare**

82

SIDAN 9

SÖKANDE började
på ROU. Det är under
måtalet.

SIDAN 4

**Nu slipper du gå back
när du tjänstgör**

Reservofficeren

FÖRBUNDET RESERVOFFICERARNAS TIDNING | ÅRGÅNG 2025

nr.3

Under hösten har de värnpliktiga i Sollefteå genomfört sitt soldatprov – några utmanande dygn som är lika mycket en utbildningskontroll som ett tillfälle att svetsa ihop de nya plutonerna.

SIDAN 12

Lång väg tillbaka

För snart tre år sedan återinvigdes I 21 i Västernorrland.
Nu växer garnisonen snabbt och behovet av
reservofficerare är stort.

» Världens bästa arbetsplats och världens sämsta arbetsgivare.

SIDAN 24

Innehåll

#3 2025

24

Färre går back med nytt statligt avtal.....	4
RO/Fk Duke fick ÖB:s ledarskapspris.....	5
Svensk version av ROTC införs på försök.....	6
7.brigaden utvecklar nytt ledningssystem.....	7
Rekordmånga sökande – men för få börjar ROU.....	8
Allt fler reservofficerare tjänstgör.....	10
I 21 återuppstår.....	12
Så funkar det i andra Natoländer.....	18
Försvarsmakt i hypertillväxt under forskarluppen.....	20
Regeringens utredare vill se lättnader för reservare.....	21
Ny uppsats: Det här får reservare att gå eller stanna.....	24
Kompetens i fokus på tysk Natokurs.....	25

12

Försvarsmakten har levt med organisatorisk anorexi.

Aida Alvinus, professor i ledarskap, om Försvarsmaktens växtvärk. 20

REDAKTION

Ansvarig utgivare

Magnus Konradsson

Chefredaktör

Jenny Harlin

jenny.harlin@reservofficerarna.se

Form/AD

Christian Williamsson (A4)

Produktion

A4 Text & Form

Tryck

Lenanders Grafiska

Omslagsbild

William Kihlberg

Tidningen Reservofficererna

är officiellt organ för Förbundet Reservofficerarna. Enskilda artiklar ger inte nödvändigt uttryck för Förbundets officiella ståndpunkt.

FÖRBUNDET RESERVOFFICERARNA

Adress: Karlavägen 65, 10425 Stockholm.

Hemsida: www.reservofficerarna.se.

Förbundsordförande:

Magnus Konradsson, 0705-52 16 78,

magnus.konradsson@reservofficerarna.se

Vice ordförande Evelina Hedskog,

Magnus Andersson, Johan Hamnegård, Jamie Rico, Markus Z Widborg, Jonas Wiberg.

Kanslichef: Jenny Harlin, 0735-114572, jenny.harlin@reservofficerarna.se.

Ombudsman: Edvin Dribe, 070-679 81 59

Förbundet Reservofficerarna är en intresseorganisation med facklig kompetens. Förbundet är anslutet till Saco och företräder landets reservofficerare gentemot arbetsgivaren Försvarsmakten. Förbundet Reservofficerarna företräder medlemmarna i de båda medlemsförbundet Svenska Marinens Reservofficersförbund (SMRO) och Sveriges Reservofficerare (Sverof) som tillsammans har drygt 2 300 medlemmar.
Ordförande, SMRO: Evelina Hedskog, ordforande@smro.se.
Ordförande, Sverof: Magnus Konradsson, magnus.konradsson@sverof.se.

Det svåra är inte omöjligt. Det tar bara lite mer tid.

För några år sedan handlade det om kalenderdaglönen, och det orimliga i att reservofficerare som tjänstgör kortare perioder fick 30 procent lägre lön. Men det sades vara omöjligt att ändra.

Sedan handlade det om alla hinder i Försvarmaktens regelverk för att reservofficeraren skulle få den förordningsstyrda premie han eller hon hade rätt till. De kunde heller inte ändras.

Tills en dag då de plötsligt gick alldeles utmärkt att få ordning på konstigheterna genom kollektivavtal.

Droppen hade urholkat stenen.

Samma sak händer nu. Förbundet Reservofficerarna har under många år verkat för att reservofficerare inte ska drabbas av inkomstbortfall när ni tjänstgör i Försvarmakten. I grunden handlar det om försvarsförmåga – om man tvingas tacka nej till tjänstgöring för att privatekonomin drabbas för hårt blir det ett hinder för Försvarmakten att bemanna sin krigsorganisation. Idag ser vi företag efter företag som ensidigt väljer att ge sin personal löneutfyllnad när de tjänstgör i försvaret, vilket är föredömligt. Vi har också, tillsammans med Officersförbundet och de övriga förbunden i vår förhandlingsorganisation OFR, lyckats avtala fram det som tidigare ansågs vara omöjligt: Att de reservofficerare som har ett civilt statligt jobb, nu ska få full löneutfyllnad när de tjänstgör militärt (läs mer på sida 4).

ATT OFFICERSLÖNERNA generellt borde höjas är en viktig fråga som både vi och Officersförbundet driver. Försvarmakten har sällan haft så god ekonomi som nu. Stora investeringar görs i materiel, vilket är välkommet. Men utan personal blir det dålig försvarsförmåga och det råder officersbrist i Sverige. Personalfrågor behöver därför sättas högre upp på agendan.

Därför är det glädjande att regeringens utredning kring personalförsörjning av det militära försvaret lyfter en av våra hjärtefrågor, nämligen

reservofficerens behov av laglig rätt till ledighet från civil arbetsgivare och civila lärosäten.

EN ANNAN FRÅGA som Förbundet Reservofficerarna har drivit länge är att blivande reservofficerare ska kunna kombinera militära och civila studier. Nu inför Försvarmakten den möjligheten. I samarbete med tre civila lärosäten erbjuds ingenjörstudenter att parallellt utbilda sig till officerare. Projektet är så nytt att villkoren inte är helt klara än, men Försvarmakten ser över möjligheten att erbjuda studenterna olika förmåner för att välja utbildningen. Ett sådant upplägg skulle kunna bli riktigt attraktivt för den enskilde och akademien och öka tillgången på kvalificerad personal till både industri och försvarsmakt. Bra för Aktiebolaget Sverige, helt enkelt.

Fort går det, och det går åt rätt håll. Med nuvarande omvärldsläge vore något annat gallet.

När det verkligen gäller blir även det omöjliga mer görligt.

Särskilt om man jobbar tillsammans och lösningsorienterat, har en tro på sin sak och en rejäl dos tålamod.

Man ger helt enkelt aldrig upp. För ingenting är omöjligt. Det är bara olika svårt. ●

MAGNUS KONRADSSON

Förbundsordförande
magnus.konradsson
@reservofficerarna.se

Utan personal blir det dålig försvarsförmåga och det råder officersbrist i Sverige. Personalfrågor behöver därför sättas högre upp på agendan.

ORDLISTA

Märket: Industriavtalets löneökningstakt. Industrin sätter märket, vilket historiskt har respekterats som norm av övriga arbetsmarknaden.

Löneutfyllnad: Ersättning för att tillfälligt jobba på ett annat jobb med lägre lön. Eftersom många reservofficerare har mycket lägre lön i Försvarsmakten än på sitt civila jobb är lönebortfallet ett hinder för tjänstgöring – och svensk försvarsförmåga.

Full löneutfyllnad för reservare i årets avtal

► KOLLEKTIVAVTAL Årets avtalsrörelse för staten är nu avslutad. En av de viktigaste framgångarna är att reservofficerare med civil statlig anställning ska få full löneutfyllnad när de tjänstgör i Försvarsmakten.

– Mycket välkommet. Den här frågan har vi kämpat för länge, säger Magnus Konradsson, ordförande för Förbundet Reservofficerarna.

Avtalsrörelsen för villkor inom staten avslutades den sista september. Från Förbundet Reservofficerarnas perspektiv har den levererat väl – särskilt på en punkt. De som har en civil statlig anställning har från och med den 1 januari 2026 rätt till 100 procent löneutfyllnad för 25 dagars tjänstgöring i krigsbefattning per år.

– Det är jättebra att vi har hittat en lösning på ett mycket aktuellt problem. Det kommer att ge reservofficerare större möjlighet att öva och träna. Det är också bra att staten tar ledartröjan när det handlar om försvarsförmågan, säger Edvin Dribe, ombudsman som representerade Förbundet Reservofficerarna under förhandlingarna.

Tidigare utgick löneförstärkning om 20 procent. Det innebar att den som var ledig från ett civilt jobb i staten för att tjänstgöra som reservofficer fick behålla 20 procent av den civila lönen under ledigheten – oberoende om någon löneförlust gjordes eller hur stor den var.

– För de flesta var detta en blygsam lindring och för vissa var det nästan oomtvärat förmånligt, säger Edvin Dribe.

DEN NYA MODELLEN börjar gälla den 1 januari 2026 och utgår från löneutfyllnad om 100 procent. Det innebär att den som är ledig från ett civilt jobb i staten för att tjänstgöra som reservofficer blir ersatt för hela mellanskillnaden mellan civil grundlön och militär grundlön för upp till 25 dagar per år. Precis som tidigare gäller rätten till löneutfyllnad för tjänstgöring i krigsbefattning som planerats i en tjänstgöringsplan.

De statliga avtalen – RALS och Villkorsavtalet – gick ut den 30 september 2025. Fram till dess pågick intensiva förhandlingar mellan arbetstagarorganisationerna och Arbetsgivarverket för att få till stånd nya avtal. Mycket är detsamma

även efter en avtalsrörelse, men inför att avtalen går ut har alltid parterna saker de vill förändra – yrkanden.

– Vi har först och främst krävt löneökningar i paritet med märket, men i år har vi även drivit på hårt för att statlig sektor ska ge löneutfyllnad åt de som jobbar som reservofficerare vid sidan om sitt civila jobb i staten. Efter idogt arbete har det nu blivit verklighet, säger Edvin Dribe.

Magnus Konradsson.

NÄSTA STEG ÄR att parterna ska sluta ett lokalt kollektivavtal om lönerevision på myndighetsnivå. Exakt när det är färdigt är svårt att säga i dagsläget. Så snart de myndighetsgemensamma förhandlingarna är klara påbör-

jas det praktiska lönerevisionsarbetet på förbandsnivå.

För reservofficerare som tjänstgör i RO1, alltså i krigsbefattningen, räknas lönen normalt sett upp med det så kallade oenighetsvärdet, vilket för 2025 är 3,4 procent och för nästa år är 2,9 procent. (Under 2026 ökar pensionsavsättningarna med motsvarande 0,2 procents löneökningar, varav 0,1 procent finansieras genom löneavstående). **JENNY HARLIN**

Så går avtalsförhandlingarna till

► BAKGRUND Löner, semester, pensioner, arbetstidsregler och mycket, mycket mer regleras i kollektivavtal. Det är avtal som tecknas av fackliga organisationer på arbetstagersidan och av arbetsgivarna och deras arbetsgivarorganisationer på arbetsgiversidan. De gäller alla på arbetsplatsen, oavsett om man är med i facket eller ej. Hur bra resultatet blir för de anställda beror dock helt på hur många som är med och sluter upp bakom gemensamma krav och mål.

I år är det avtalsrörelse på i princip hela arbetsmarknaden. Det betyder att fack och arbetsgivare på central nivå förhandlar om kollektivavtal. Först ut är industrin. Det är särskilt intressant för oss eftersom de sätter vad som ofta kallas "märket". Det är en lång tradition på svensk arbetsmarknad och har historiskt inneburit att de löneökningar och villkorsändringar som förhandlas fram där, blir normerande

FOTO: DOROTEJA DAMJONALITE

Efter handslag, diplom och plakett blev det lunch med ÖB och försvarsmaktsförvaltaren som båda ville diskutera nyttjandet av GSS/T-förband med Fabian Duke.

RO/Fk Duke prisas för sitt ledarskap

► FÖREBILD I augusti fick RO/Fk Fabian Duke ta emot ÖB:s ledarskapspris under Försvarsmaktens ledarskapsdagar i Halmstad.
 – Det är väldigt kul att ÖB uppmärksammar vår personalkategori och framhäver den som kompetent, säger han.

Fabian Duke, 22 år från Stockholm, gjorde värnplikten på K4 i Arvidsjaur och bytte sedan till Livgardet. När han inte pluggar maskinteknik i Lund tjänstgör han som plutonchef på en GSS/T-pluton vid 1. Infanteribrigaden.

Plutonen har Fabian Duke byggt upp själv från grunden. Han har rekryterat varenda individ.

– Det är en ynnest att få vara en del av det förbandet, säger Fabian Duke, som har en tydlig uppfattning om T-soldaternas kompetens:

– De kostar en 12-del av en K-soldat, men med maximerad och kvalitativ övningstid är nivån och kompetensen relativt jämförbar. Det beror huvudsakligen på deras höga motivations- och ambitionsnivå.

Fabian Duke har startat ett projekt där GSS/T som också är ingenjörer samarbetar för att utveckla drönare för spaning i riskfyllda miljöer. Dessutom har han grundat ett företag som hjälper civila försvarsföretag att hitta ingenjörer med militär bakgrund, och är ledamot i styrelsen för Lunds Akademiska Officerssällskap.

Hans medskick till Försvarsmakten är att i högre grad ta tillvara på sina GSS/T och reservofficerare.

– Det ger en otrolig synergieffekt när folk går i sina krigsbefattningar och är samövade. Det behövs också en hög grad av vågrät kommunikation mellan chefer och förband, så att vi slipper stuprör och ökar samarbetet. Det är bra för vår försvarsförmåga.

Motiveringen till att just Fabian Duke skulle få priset är lång.

Vad tycker du själv kännetecknar ett gott ledarskap?

– Det är givetvis en kombination av egenskaper och praktiska färdigheter men det kännetecknas av "lösningssägande" – att man söker problem och sedan väldigt kreativt efter lösningar, obrydd till om folk blir sura eller inte.

JENNY HARLIN

för resten av arbetsmarknaden. Den 1 april i år var märket klart – ett tvåårigt avtal som ger 6,4 procent i löneökningar fördelat på 3,4 procent för 2025 och 3,0 procent för 2026. Fram tills avtalen löper ut den 31 mars 2027 är det lugnare – då råder nämligen fredsplikt mellan parterna.

Fredsplikt råder fram till den 30 september 2027.

Reservofficerare är statligt anställda. Det betyder att det är avtalen för statlig sektor som bestämmer vilka ramavtal som gäller för våra medlemmar. Staten är bland de sista sektorerna i avtalsrörelsen. I avtalsförhandlingarna ingår Förbundet Reservofficerarna

i OFR:s förbundsområde för officerare, OFR/O, tillsammans med Officersförbundet och Ledarna. Tillsammans med totalt nio förbund som samlar cirka 100 000 anställda ingår vi i OFR/S,P,O. Det är en stor styrka för oss att samverka tätt med Officersförbundet så att vi med kraft och styrka samlar all militär personal under samma tak.

EDVIN DRIBE

Nytt projekt ska ge fler tekniska officerare

► **OMTAG** Försvarsmakten startar nu ett samarbete med tre civila lärosäten. Målet är en dubbel utbildning – studenten ska bli både ingenjör och officer efter examen.

– För oss är den viktigaste vinsten att vi bidrar till totalförsvaret av vårt land, säger professor Richard Torkar, som driver projektet från Chalmers sida.

TEXT: JENNY HARLIN
FOTO: FÖRSVARSMAKTEN

► Det hela började för något år sedan då Richard Torkar började att lyfta frågan med Försvarsmakten. Han är professor i programvaruteknik och prefekt för data- och informationsteknik vid Chalmers och Göteborgs universitet. Dessutom har han en bakgrund som officer, och förstod vilken flaskhals som bristen på teknisk kompetens utgör för Försvarsmaktens personalförsörjning.

– Det har varit oerhört givande och stimulerande att samarbeta med Försvarsstabens team, för de såg samma problem. De har varit väldigt tydliga med Försvarsmaktens vilja att genomföra detta, säger Richard Torkar, som snart bjöd in Blekinge tekniska högskola och Luleå tekniska universitet till projektet för att få bättre geografisk spridning.

Tanken är att på sikt återgå till det system som liknar det som fanns för omkring 30 år sedan, då ingenjörsstudenter kunde få sin utbildning betald av Försvarsmakten. Alla detaljer är ännu inte klara. På Försvarsstabens utreder man nu vilka förmåner som ska erbjudas studenterna som söker just dessa utbildningar.

CHALMERS I GÖTEBORG ska inrikta sig på ingenjörsstudenter oavsett försvarsgren. Blekinge tekniska högskola ska rikta in sig på marina behov och Luleå tekniska universitet på bland annat fordon i arktisk miljö och drönarteknik.

– Vi har behov av officerare generellt och av tekniska officerare i synnerhet. Det gäller även cyber och logistik. I stället för att Försvarsmakten ska utbilda dem samarbetar vi med de som besitter den senaste kompetensen, förklarar kommandör

SISTA ANSÖKNINGSDAG

- Sista ansökningsdag till STOFU: I januari, under samma tidsfönster som övriga officersutbildningar, mer info på Försvarsmaktens hemsida.
- Sista ansökningsdag civil utbildning 15 april 2026.
- Kursstart: Hösten 2026.

FOTO: JOEL THUNGEN/FÖRSVARSMAKTEN

Jonas Hård af Segerstad, ställföreträdande chef på Försvarsstabens genomförandenheten.

Kursstart är hösten 2026. Tanken är att studenten ska ha den militära grundutbildningen bakom sig, vara lämplig som officer och läsa den civila, treåriga utbildningen till högskoleingenjör under terminerna och officersutbildning under sommarloven.

FÖR ATT BLI AKTUELL ska den sökande först söka och antas till STOFU (Särskild teknisk officersutbildning), som alltså inte finns än men är under planering. Om den sökande sedan, på egna meriter, antas till någon av de tre lärosätenas utpekade ingenjörsutbildningar, blir han eller hon antagen till den kombinerade ingenjör- och officersutbildningen.

– Sverige behöver fler ingenjörer, Försvarsmakten behöver fler officerare. Det här är en win-win för hela

FOTO: KLARA VILLEBECK / FÖRSVARSMAKTEN

PÅ GÅNG

MED EDVIN DRIBE

Full fart framåt

Nu snurrar hjulen i förhandlingsverksamheten för fullt igen.

Störst fokus har avtalsförhandlingarna för statlig sektor haft. Här har vi den glädjande nyheten att vi framgångsrikt förhandlat till oss förbättrade villkor för reservofficerare som har civil anställning i staten (läs mer på sidan 4).

Efter flera års tvist har vi äntligen avslutat ärendet där tre reservofficerare som tjänstgjorde vid insatsen FS38 i Afghanistan inte kunde fullfölja insatsen i insatsområdet på grund av pandemirestriktioner. Utan egen förskyllan gjorde de stora inkomstförluster och Försvarsmakten begick ett antal fel i lönehanteringen. Rätten till lön är grundläggande och det var precis vad vi bad om. Efter förlikning är nu tvisten avslutad.

Försvarsmakten är en stor myndighet och betalar då och då ut lön som inte ska betalas ut. Detta är ett uppmärksammat problem och ofta drabbar detta den enskilde hårt. Jobbigast är det när det betalas ut lite för mycket lön under en lång tid. Då kan det vara svårt för den enskilde att se att något blivit fel, men det blir ändå ett stort återkrav i slutet. Den här gången betalades en månadslön ut felaktigt och medlemmen uppmärksammade det direkt. Vi menar att Försvarsmakten inte kan kräva tillbaka inbetald preliminärskatt från den enskilde, utan att de får vänta tills personen får dessa pengar av Skatteverket. Det är Försvarsmakten som ska stå kostnaden för sina egna fel! En viktig vinst i en principfråga för oss.

Ett återkommande problem är att förband inte skriver tjänstgöringsplaner enligt kollektivavtal. Vi har i ett antal individärenden behövt ställa skarpa krav på förbanden för att få till stånd ändring. I ett senare skede kan detta bli föremål för tvist – vi tolererar inte systematiska kollektivavtalsbrott.

Vi har sett en stor tillströmning av rådgivningsärenden av mer komplicerad karaktär, men ganska ofta kan vi komma till en lösning i godo på förbandsnivå. De flesta fel kan rättas genom att vi har ett samtal om saken. Har du en knepig fråga som du vill ha hjälp att driva – tveka aldrig att höra av dig till oss på kansliet.

EDVIN DRIBE

totalförsvaret. Vi har tre utpekade utbildningar med totalt 75 utbildningsplatser; marin teknik, maskinteknik och it-säkerhet. Sedan kommer Försvarsmakten att specialbeställa några av de valbara kurserna, säger Johan Hjortsberg, lektor i marin teknik, programansvarig på Blekinge tekniska högskola, och dessutom RO/Kk.

PÅ LULEÅ TEKNISKA universitet är Jenny Jäger nationell utbildnings-samordnare för Campus totalförvar. Där finns 60 utbildningsplatser för ingenjörer med inriktning maskinteknik och bilsystemteknik, vilka är LTU:s utpekade utbildningar. Där har man sedan tidigare ett utarbetat samarbete med Norrbottensförbanden som nu ska utvecklas ytterligare.

– Vi är mycket stolta och glada över att få vara med från start och koppla de tekniska utbildningarna till Försvarsmaktens verksamhet. Det är en ypperlig chans för studenterna att

kombinera akademi med profession, säger hon.

På Chalmers kan man utbilda sig till högskoleingenjör med inriktning datateknik, elektroteknik, maskinteknik och en hel del andra ämnen.

– Jag hoppas förstås att det här ska bli en hejdundrande succé.

Nästa logiska steg är att implementera detta på alla lärosäten som har tekniska utbildningar, säger Richard Torkar.

I FÖRSTA HAND riktar sig Försvarsmakten till blivande yrkesofficerare, men i förlängningen kan de välja att övergå till en reservofficersanställning. När projektet har utvärderats kan fler utbildningar än ingenjörstudier bli aktuella, menar Jonas Hård af Segerstad.

– Det är mycket positivt att Försvarsmakten nu återigen kan visa närvaro på civila högskolor, konstaterar han. ●

Nytt system ska göra 7. brigaden farligare

► **FÖRSÖK** Under hösten genomförs pilotförsök med det civilt utvecklade, realtidsbaserade ledningsstödsystemet **Android Tactical Assault Kit, ATAK-MIL**, på 7. brigaden. Förhoppningen: att leda brigaden med mindre stab, från annan plats.

I rustningen av de tre brigaderna står 7. mekaniserade brigaden sist på tur, mycket av utrustningen väntas inte på plats för rån 2028. Då gäller det att vara innovativ.

– Vi behöver ha fokus på vad vi kan göra här och nu. Eftersom 7. är sist ut har vi tid att misslyckas och testa nytt, för att sen kunna dela erfarenheter till andra brigader, säger kommunikationschef Marcus Nilsson.

I höst har brigaden fått i uppdrag av arméstaben att driva ett organisations- och metodförsök inom brigadledning, baserat på kommersiell teknik.

– Vi ska undersöka hur vi kan leda förband med mindre personal, mindre materiel och kortare tid från inhämtning av information till verkan. Vi ska göra samma sak som tidigare men med färre fordon, materiel och personal. Samtidigt ska vi vara snabbare och farligare, säger Marcus Nilsson.

I DAG ANVÄNDS ledningsstödsystemet LSS Mark hos Försvarsmaktens markstridskrafter. Brigaden ska nu testa Android Tactical Assault Kit, ATAK-MIL, som är en amerikanskutvecklad programvaruplattform som möjliggör realtidsbaserad överblick i kombination med uppkoppling mot sensorer och sekundärkällor, informationsdelning och beslutsstöd.

I begränsad omfattning har man det senaste året kört igång systemet parallellt med LSS Mark under övningar. I dag använder man den civila versionen Team Awareness Kit, TAK, men under hösten är det dags att testa den militärt anpassade som bland annat möjliggör att kunna följa förbands rörelser i realtid med hjälp av så kallad Blue force tracking, BFT.

En stor del av brigadstaben på 7. mekaniserade brigaden utgörs av reservofficerare. Löjtnant Torbjörn Sahlén,

FOTO: FELIX SUNDBÄCK/FÖRSVARSMAKTEN

FOTO: EMY ÅKERLUNDH/FÖRSVARSMAKTEN

”Den här uppbyggnaden är viktig”, säger RO/Lt Torbjörn Sahlén.

stridsledare logistik, är en av dem. Civilt arbetar han som investerare, styrelseledamot och affärsängel. Han är nu med och testar det nya systemet.

– De hörde av sig och sa att det fanns behov av min kompetens. Det hade jag väntat på, den här uppbyggnaden är viktig, säger han.

Brigaden tittar på möjligheterna med systemet på taktisk och strategisk nivå samt i utbildningssyfte, säger Marcus Nilsson och lyfter hur Estland utvecklade ett eget ledningssystem enbart med reservpersonal.

– Att vi har reservofficerare med i arbetet är viktigt eftersom en del jobbar till vardags med utveckling av liknande programvaror. De sitter på kunskap vi behöver, säger han.

– Erfarenheterna från primärt Ukraina visar att det med civil teknik går att överbygga många problem oerhört fort, tillägger Torbjörn Sahlén.

– Jag förstår att det tar tid att utveckla godkända system för försvaret, men jag som till vardags jobbar med produktanskaffning ser samtidigt vinsten med processer som går mycket fortare. ”Fail fast” som man säger civilt handlar om att om vi ska göra fel så ska vi göra det fort, så vi kan rätta till eller stoppa.

TAK möjliggör ledning på avstånd, eftersom det använder wifi och 5G. Det innebär till exempel att brigadledningen kan befinna sig långt ifrån slagfältet. Ett av målen med experimentet är att brigadstaben, i dag 78 personer, ska halveras.

– Vi ska inte bli färre, men om detta lyckas skulle vi kunna ha två brigadledningar för bättre redundans, säger Marcus Nilsson.

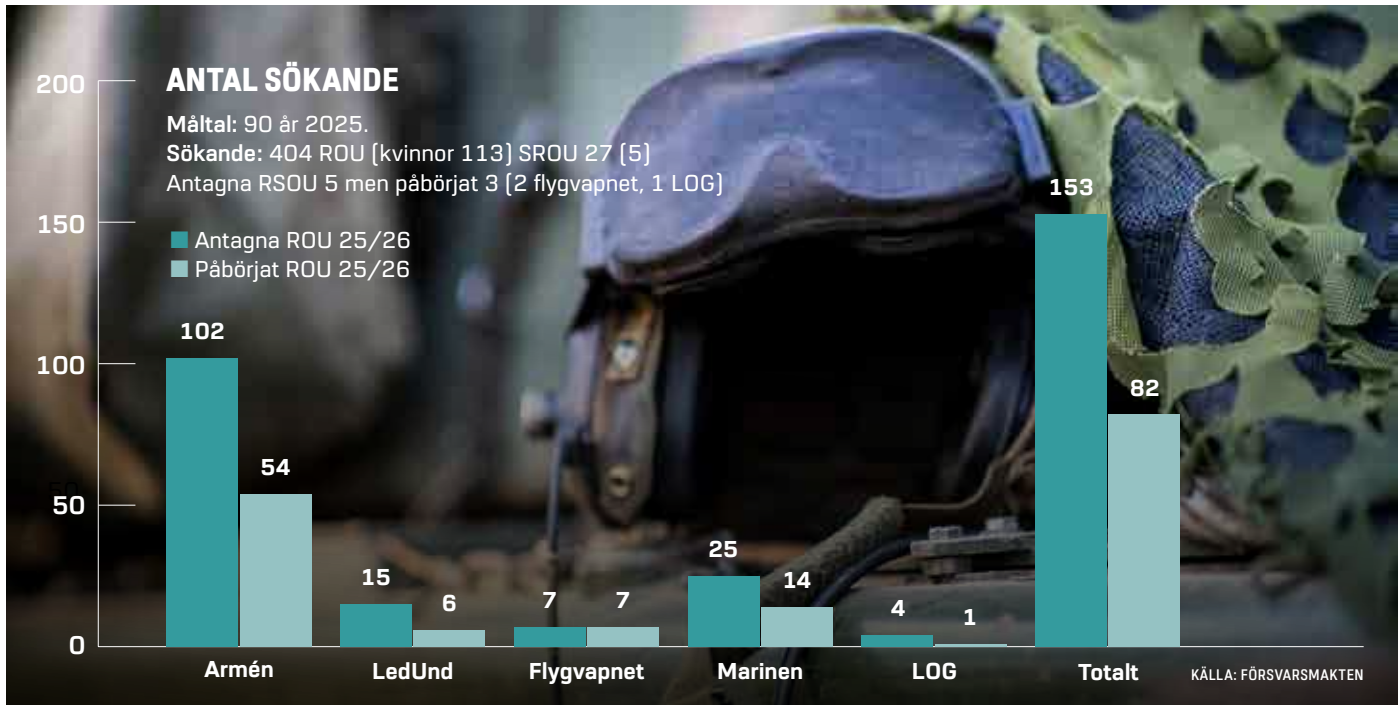
ÄVEN INOM UTBILDNING kan systemet göra stor skillnad. Inte minst för reservofficerare.

– Vi skulle kunna dela ut surfplattor till individer som behöver lära sig det nya systemet. Då kan de på valfri tid öva, istället för att man kallar in folk från hela riket för lektionsövnningar så som jag själv har utbildats på LSS Mark.

Ser du några utmaningar med systemet?

– I förlängningen tänker jag på interoperabiliteten med Nato. Jag kan tänka mig att detta fungerar utmärkt på lägre nivå, bataljon och brigad, men om vi ska skala upp och kunna utbyta data på högre nivåer så kan det bli utmaningar. Men vi får utvärdera.

MARIA WIDEHED

Rekordmånga sökande fyller ändå inte målet

► UTBILDNING Bara var femte sökande började på reservofficersutbildningen.

Trots rekordmånga sökande fyllde kadetterna på ROU inte Försvarsmaktens egna måltal – som är lägre än vad som behövs för att fylla personalbehoven.

Årets statistik över sökande till reservofficersutbildningen var den bästa på många år. Totalt 431, varav 140 kvinnor.

När de som inte var lämpliga sållats bort såg det fortfarande bra ut: Totalt 158 var antagna till utbildningen.

Men sedan hända något. Endast 85 personer – knappt var femte sökande – påbörjade verkligen utbildningen. Visserligen mycket bättre siffror än tidigare

år, men ändå inte i nivå med måltalet om 90 nya reservofficerare. Om ett par år ska 150–200 reservofficerare utbildas årligen.

Officersprogrammet, som vänder sig till blivande yrkesofficerare, har liknande utmaningar. Två av tio sökande tackar nej till utbildningen, och ytterligare fyra av tio väljer en annan akademisk utbildning.

ÖVERSTE STEFAN SMEDMAN, chef för Försvarsstabens utbildningsavdelning, är glad över att så många kvinnor vill bli reservofficer och över de rekordhöga ansökningstalen, men bekymrad över att inte tillräckligt många kadetter påbörjar utbildningen.

Analysen av orsakerna och följande åtgärdsplan är inte klar än, men ska göras innan årsskiftet. Överste Smedman har

dock egna tankar kring orsaken till att så få påbörjar utbildningen.

– De som söker till reservofficersutbildningen är studiemotiverade, chefsskattade, har gedigen gymnasial bakgrund och söker andra akademiska utbildningar. Vi konkurrerar ju med andra civila utbildningar, för reservofficerskadetterna ser två karriärer framför sig, säger han.

OM ETT PAR ÅR är planen att 150–200 reservofficerare ska utbildas årligen.

– Vi måste föra fram reservofficerare som synliga förebilder, och verkligen konkurrera med de civila utbildningarna. Varje reservofficer är en förstärkning av vår krigsorganisation. Vi behöver dem, säger Stefan Smedman. **JENNY HARLIN**

Ny kurs ska förhindra kränkningar av värnpliktiga

► UTBILDNING PLIKTRÅDETS årsrapport Dags att agera redovisar förbandsbesök på samtliga regementen, flottiljer och skolor som utbildar värnpliktiga. Vid 13 av 28 förband har värnpliktiga belagts med otillåtet kaserneförbud. Plikträdet ser mycket allvarligt på att värnpliktigas rörelsefrihet begränsas på felaktiga grunder och efter beslut som inte är rättsäkra.

Enligt årsrapporten har det även förekommit att befäl nekat värnpliktiga att besöka Försvarshälsan, trots uppenbara sjukdomssymtom. Plikträdet bedömer att det är okunskap om värnpliktigas rättigheter som ligger bakom problematiken, och efterlyser en kortare kurs i juridik för officerare som ska ta hand om värnpliktiga.

– Det här är jätteviktigt och vi håller på

och tar fram en kurs. Målet är att alla sergenter och fänrikar som ska ta hand om värnpliktiga ska ha fått den utbildningen när värnpliktskullen 2026 rycker in. Här vill jag inte att reservofficersutbildningen ska exkluderas, säger överste Stefan Smedman, chef för Försvarsstabens utbildningsavdelning.

JENNY HARLIN

I december ska utredningen kring hur många reservofficerare som kan, vill och är lämpliga att krigsplaceras i Försvarsmakten vara klar.

Allt fler reservofficerare tjänstgör

TJÄNSTGÖRING Allt fler reservofficerare tjänstgör, enligt statistik från Försvarsmakten.

– Denna utveckling är positiv då reservofficerare är en viktig personalkategori för Försvarsmakten, både i grund- och i krigsorganisationen, säger kommendör Jonas Hård af Segerstad, ställföreträdande chef för Försvarsstabens genomförandeenhet.

Sedan 2022 har andelen reservofficerare som tjänstgjort ökat från var fjärde till var tredje. En tredjedel av reservofficerarna som jobbat, gjorde det i grundorganisationen, resten i krigsorganisationen. Totalt under perioden 2022–2025 (september) har 3 681 av Försvarsmaktens dryga 7 100 reservofficerare tjänstgjort.

På Lv 6, Amf 4 och K 4 har tjänstgöringsgraden ökat mest under perioden 2022–2024. På Högkvarteret har den minskat under samma period.

K 4 anlidade knappt någon reservofficerare alls för ett par år sedan. Nu ligger förbandet istället bland de som låter flest av sina reservofficerare tjänstgöra.

Överste Fredrik Andersson, K 4:s chef, förklarar att man har behövt bygga upp en grund som regemente och ny OrgE, men att man nu har kunnat accelerera rekrytering av och tjänstgöring för reservofficerare.

– Våra reservofficerare är en helt central del i uppbyggandet av K 4:s krigsförband, vi är helt beroende av en robust

Våra reservofficerare är en helt central del i uppbyggandet av K 4:s krigsförband, vi är helt beroende av en robust reservofficerskår.

reservofficerskår. Nu har vi tagit tag i krigsförbandskurser, krigsplacering och kompetensinventering för att på bästa sätt matcha individens kompetens mot organisationens behov. Vi har också en möjlighet för våra nyexaminerade reservofficerare att tjänstgöra vid K 4 under ett år för att bygga upp både kompetens och erfarenhet. En annan viktig del är också den höga tjänstvillighet som finns hos K 4:s reservofficerare, säger han.

Framgångsreceptet består, enligt Fredrik Andersson, av ett tydligt beslut med vart K 4 ska med sina krigsförband, som skickats

som brev till varje reservofficer och GSS/T vid K 4. Och med en planeringschef och en handläggare för tidvis personal som omsatt och operationaliserat beslutet i krigsförbandskurser, tjänstgöringsmöjligheter, krigsplaceringsöversyn utifrån kompetensinventering och kommunikation med den tidvis tjänstgörande personalen.

– Utan Jesper och Elin hade det stannat vid just ett beslut. Något som vi diskuterar för lite, tycker jag, är hur viktiga våra tidvis tjänstgörande är för resiliensen. Soldater och reservofficerare är till vardags förankrade i samhället genom arbete, föreningar och förtroendeuppdrag vilket gör att de på daglig basis är ambassadörer för Försvarsmakten. Därigenom blir individen ett ansikte för vår verksamhet och Försvarsmakten blir inte ”bara” en myndighet som medborgare läser om eller ser på tv. Det skapar förtroende. Det är extremt viktigt idag givet omvärldsläget, säger Fredrik Andersson.

I december ska utredningen kring hur många reservofficerare som kan, vill och är lämpliga att krigsplaceras i Försvarsmakten vara klar. Först då finns statistik över hur Försvarsmaktens planerade behov om 5 800 reservofficerare i krigsorganisationen kan mötas.

JENNY HARLIN

Nicklas Haglund,
vd på Basalt.
FOTO: PRESSBILD

Ännu ett företag fyller ut sina anställdas löner

► **LAG** NU SÄLLAR SIG även Basalt AB, ett företag inom säkerhetsskyddsbranschen, till de civila arbetsgivare som fyller ut sin personals löner när de tjänstgör i Försvarsmakten. Den nya policyn anger att reservofficerare, GSS/T och Hemvärnspersonal får tjänstledigt och löneuppfyllnad till 90 procent av den civila lönen under max 30 dagar per år. Löneutfyllnaden är semesterlöne- och pensionsgrundande.

– Basalt vill skapa rätt förutsättningar för våra medarbetare att kunna kombinera sitt arbete med att bidra till Sveriges försvarsförmåga. Genom att uppmuntra detta engagemang stärker vi inte bara individerna, utan också vår organisation och vårt samhälle i stort. Vi vill ta ansvar som företag, särskilt i dagens omvärldsläge, säger Nicklas Haglund, vd på Basalt.

JENNY HARLIN

Ny lag om arbetslöshetsförsäkringen

► **LAG** SEDAN DEN 1 OKTOBER gäller en ny lag om arbetslöshetsförsäkring (2024:506). De viktigaste förändringarna är att det är inkomsten – inte arbetad tid – som kvalificerar dig, att längden på medlemskapet i a-kassan påverkar ersättningsnivån och att ersättningsperiodens längd styrs av antalet månader med inkomst innan du blev arbetslös.

Den som är medlem i a-kassan ska uppfylla vissa grundvillkor för att få ersättning vid arbetslöshet. Du ska vara aktivt arbetsökande, vara inskriven hos Arbetsförmedlingen, söka jobb i Sverige, vara redo att ta ett lämpligt arbete och aktivitetsrapportera varje månad.

Antalet dagar du kan få ersättning, och vilken nivå ersättningen har, baseras på hur länge du har varit medlem i a-kassan och hur många månader du har haft inkomst innan arbetslösheten. Året innan du blev arbetslös ska du ha tjänat minst 120 000 kronor och minst 11 000 under minst fyra av de tolv månaderna. Hur lång ersättningsperiod du kan få beror på hur många månader du har tjänat minst 11 000 kronor.

Som mest kan du få initialt 80 procent av 34 000 kronor och 300 dagar. Ersättningen minskar över tid.

JENNY HARLIN

Källa: Akademikernas a-kassa

Öppet seminarium om internationell verksamhet

► **SEMINARIUM** DEN 24 NOVEMBER

anordnar Sverof ett öppet seminarium om sin internationella verksamhet.

Presentationerna kommer att handla om:

- Sverofs nya strategi för internationell verksamhet,
- CIOR och CIOMR, och senaste nytt från de svenska delegaterna samt om ...

- ...samarbetet med Försvarsmakten och NATO Committee on Reserves [NCR].

Seminarieret hålls kl 20.30–21.30 på teams.

Mötes-ID: 397 948 376 143 6.

Antidrönarsystem stärks i Sverige

► **DRÖNARE** REGERINGEN

investerar fem miljarder kronor i att stärka Sveriges drönarskydd och Gripenförmåga. Det skriver försvarsminister Pål Jonson (M) på plattformen X.

Bättre övervakning av svensk kustlinje

► **SJÖ** KUSTBEVAKNINGEN ska få större befogenheter till utökad sjöövervakning för att stärka säkerheten i Östersjön, meddelar Försvarsdepartementet i ett pressmeddelande. Tanken är att satsningen ska leda till mer kompletta själägesbilder och analyser, vilket ska göra det lättare att se "trender, tendenser och avvikelser".

För att ändringen ska bli verklighet krävs lagändringar, fortsätter departementet. Dessa föreslås träda i kraft 1 mars 2026.

A photograph of a soldier in a green uniform looking through binoculars in a forest. The soldier is on the right side of the frame, and the background is a blurred forest with sunlight filtering through the trees. The text 'Snabb expansion i Norrland' is overlaid on the left side of the image.

Snabb expansion i Norrland

Knappt en månad innan Rysslands storskaliga invasion av Ukraina återinvigdes I 21.

– Vi växer i både Sollefteå och Östersund och är i stort behov av fler reservofficerare, berättar regementschefen överste Joakim Karlquist.

FOTO: WILLIAM KILBERG/FÖRSVARMAKTEN

TEXT: MIKAEL BERGLING
FOTO: FÖRSVARSMAKTEN

Några år efter att I21 i Sollefteå lagts ner i början på 2000-talet, och ungefär samtidigt som I5 och F4 i Östersund gick samma öde till mötes, förklarade dåvarande ÖB Håkan Syrén i en skrift till försvarets anställda att borta är "den offensivt präglade sovjetiska militärmakt som tidigare härskade både söder och öster om oss i Östersjön ... Ryssland demokratiseras och vävs alltmer in i det europeiska samarbetet".

Borta var i stort utsträckning också den svenska nationella försvarsförmågan, enligt säkerhetsexperten professor Wilhelm Agrell.

Bara några år senare, i augusti 2008, invaderades Georgien av Ryssland som ockuperade de båda georgiska regionerna Abchazien och Sydossetien.

I februari 2014 annekterade ryska specialförband Krim.

I mitten på januari 2022 – drygt en månad innan Ryssland inledde sin fullskaliga invasion av Ukraina – återinvigdes I21, Västernorrlands regemente med Jämtlands fältjägarbataljon.

I Sollefteå finns i dag bland annat regementsstabens och Ångermanlands infanteribataljon, i Östersund detachementet Jämtlands fältjägarbataljon.

Till garnisonen hör även viss verksamhet i Härnösand.

Både Ångermanlands infanteribataljon och Jämtlands fältjägarbataljon utbildar värnpliktiga soldater.

– Vi är sammanlagt cirka 260 anställda, berättar överste Joakim Karlquist som sedan i somras är chef för I21. Han har tidigare bland annat varit bataljonschef på P4 i Skövde, utbildningschef vid Markstridsskolan, arméns ställföreträdande operationschef, deltagit i ett antal utlandsmissioner och varit chef för Försvarsmaktens veterancentrum.

– Efter lumpen utbildade jag mig till en början till reservofficer och hade egentligen inte tänkt att bli yrkesofficer, berättar han när vi träffas.

UNDER DE SENASTE åren har medierapporteringen kring I21 handlat om allt fler värnpliktiga, tillväxt och expansion, men

FOTO: WILLIAM KIHLEBERG/FÖRSVARSMAKTEN

Med verksamhet i Östersund, Sollefteå och Härnösand ska I 21 kunna verka i alla miljöer från fjäll till hav.

Joakim Karlquist.

tidvis även om växtvärk, dålig arbetsmiljö, kulturkrockar, tystnadskultur och brist på lokaler.

– Som jag har förstått det – det var före min tid – har det gjorts ett gediget arbete för att lösa de problem som fanns, bland annat när det gäller arbetsmiljön.

Det har arbetats med metoder, processer, rutiner och hur vi förhåller oss till varandra.

Jag är positivt överraskad över hur långt regementet har kommit.

– Idag råder det en väldig god stämning här på I21. Det finns hos personalen en nybyggaranda, stark initiativkraft och vilja att bygga något nytt som jag tycker är imponerande.

Hur är det att leda ett regemente med verksamhet på flera ställen?

– Den stora utmaningen är egentligen inte uppdelningen som sådan – förutom att det innebär en del tid i bil – utan att vi bygger ett nytt regemente från grunden. En viktig del är att få till en gemensam kultur. Många av våra officerare har av naturliga skäl sin bakgrund i andra förband. Det är även en stor andel relativt unga.

– Jag är positivt överraskad över hur långt regementet har kommit. Vi har en väl fungerande regementsstab, fungerande logistik och två fungerande utbildningsbataljoner som levererar bra krigsförband och nöjda och välutbildade värnpliktiga varav en del redan blivit yrkes- eller reservofficerare.

FOTO: WILLIAM KIHLEBERG/FÖRSVARMARKTEN

Vid förbandet utbildas värnpliktiga bland annat i tyngre vapensystem som PV-robot och granatkastare.

FOTO: ERIK LÖFGREN/FÖRSVARMARKTEN

Vid I 21 bedrivs en stor del av värnpliktsutbildningen i vintermiljö och förbandet har god förmåga att verka vintertid.

Ett exempel på det sistnämnda är Axel Hedlund som efter att ha gjort lumpen som skyttegruppchef utbildade sig till reservofficer.

– Jag blev klar i våras och gör nu mitt fänriksår som instruktör på en spaningspluton i Östersund. Jag räknar med att vara här på heltid fram tills i vår då soldaterna muckar. Till hösten hoppas jag börja plugga juridik i Uppsala.

ÄVEN OM DET innebär en del utmaningar, till exempel när det gäller att få till en gemensam förbandsanda, ser Axel Hedlund det som en styrka att I21 har verksamhet på flera orter.

– Det gör att vi kan dra nytta av kompetenser i både Östersund och Sollefteå. Vi har dessutom många gemensamma övningar och har lärt känna varandra

RO/FK Axel Hedlund.

RO/Fk Algot Lindblad.

ganska så bra samtidigt som det märks att många av befälarna har en bakgrund i andra förband.

Är det bra att de har det?

– Det tror jag. Det innebär en större spridning på kunskaper och erfarenheter.

ÖVERSTE JOAKIM KARLQUIST

berättar att I21 är trångbott och att man dels hyr, dels har köpt in lokaler som ska används i avvaktan på att de nya regementsområdena i Sollefteå och Östersund är klara vilket väntas ta mellan fem

och åtta år.

Hur fungerar det?

– Mycket bra. Alla tar initiativ och löser de utmaningar som uppstår efterhand.

– I Östersund till exempel, har vi boende, mat och förråd på ena sidan av stan och övnings- och skjutfält på den

andra. I Sollefteå är vi kvar på I21 gamla område. Men där finns det numera även civil verksamhet, bland annat en stor matvarubutik.

I21 har ett växande behov av reservofficerare.

– Det gäller de flesta inriktningar och befattningar, i såväl regementsstaben som i krigsorganisationen och för utbildning av värnpliktiga. Man kan komma in och tjänstgöra under kortare eller längre period. Tjänstgörings- och utvecklingsmöjligheterna är mycket goda.

SAMTIDIGT SOM HAN pluggar till högskoleingenjör på Linköpings universitet arbetar RO/Fk Algot Lindblad deltid som RO-handläggare i regementsstaben på I21 i Sollefteå.

– Jag tillhör egentligen Livgardet (ställföreträdande plutonchef på en stabs- och trosspluton), men har sedan jag tog min reservofficersexamen förra

Den årliga fjällmarschen i västra Jämtland är en av utbildningsårets höjdpunkter och följer i Armfeldts Karolinerens fotspår.

sommaren framför allt tjänstgjort på I21 i Sollefteå och då främst som instruktör.

– I somras började jag arbeta som RO-handläggare, vilket jag fortsätter med under hösten på deltid och på distans.

Hur går det?

– Det går mycket bra. Jag fungerar som en brygga mellan förbandet och reservofficerarna, både de som redan är här och de som vi vill få hit, och samordnar allt från tjänstgöringsplaner och logistik till att matcha rätt person med rätt befattning.

– Jag tror att det är en stor fördel att jag själv är reservofficer. Jag vet vad vi förväntar oss. Dessutom ligger det lite i mitt eget intresse att bädda väl för reservofficerarna.

I ÅR VÄNTAS det utbildas 350 värnpliktiga på I21. Om några år kan antalet ha fördubblats.

– Förhoppningsvis kommer ett växande antal av dem vilja bli reservofficerare

Att regementet är under uppbyggnad har gjort att vi har fått ta mycket eget ansvar.

och därefter återkommande tjänstgöra hos oss under kortare eller längre perioder, säger Joakim Karlquist.

Han menar att yngre officerare, oavsett om de är yrkes- eller reservofficerare, har extra goda möjligheter att visa framfötterna på ett nytt – eller återstartat och mindre traditionstyngt regemente som till exempel I21.

Det är en uppfattning som delas av RO/Fk Ronja Ståhl, 22 år, som efter att hon gjort lumpen som PB-elev på en skyttepluton på I21 i Östersund utbildade sig till reservofficer med inriktning markstrid.

– Jag tog examen i juni och arbetade i somras som instruktör och utbildade värnpliktiga.

– Att regementet är under uppbyggnad har gjort att vi har fått ta mycket eget ansvar, och kanske även kunnat agera lite friare än vad som är vanligt, vilket har varit både utvecklande och roligt.

För några veckor började hon plugga till civilingenjör – industriell ekonomi – vid Linköpings universitet.

– Jag hoppas att jag under de kommande åren, medan jag studerar, ska kunna tjänstgöra som instruktör på I21 under somrarna, men även delta i några övningar per år med krigsorganisationen. ●

RO/Fk Ronja Ståhl.

Levererar för framtiden

Vi står redo att stödja Försvarsmaktens tillväxt och bidra till att öka Arméns förmåga i fält. Sedan mitten av 1950-talet har Häggunds varit en del av det svenska totalförsvaret, från Stridsvagn 74 via bandvagns- och stridsfordonsfamiljerna till pågående renovering av Stridsfordon 90, leveranser av Granatkastar-

pansarbandvagn 90 samt Bandvagn 40 och snart även Funktionspansarbandvagn 90. Behovet av svensk försvarsindustriell förmåga och försämringssäkerhet är med hänsyn till omvärldsläget större än på många år. Vi rustar för att understödja Arméns fortsatta modernisering.

baesystems.com

Vi stödjer

Vill du jobba hos oss?
baesystems.varbi.com

BAE SYSTEMS

ARTIKELSERIE

Reservare
i andra
länder

Ovanligt med rätt till ledighet inom Nato

► **TJÄNSTLEDIGHET** Reservofficerare i Sverige har inte rätt att vara tjänstlediga från sina civila jobb vid tjänstgöring – även om lagen skyddar mot uppsägning och repressalier. Det ser likadant ut i flera andra Natoländer, men Frankrike och Norge sticker ut.

TEXT: **MARIA WIDEHED**
FOTO: **FÖRSVARMAKTEN**

I Sverige finns i dag ingen laglig rätt till tjänstledighet för militärtjänstgöring, även om arbetsgivaren inte får säga upp en reservofficer som kallas in. Dessutom skyddas reservofficerare mot repressalier eller annan ofördelaktig behandling.

LIKADANT SER DET UT i Storbritannien. Reservofficeren har ingen laglig rätt att be om ledighet från sin civila arbetsgivare, men en reservofficer som kallas in av försvarsministeriet till heltidstjänstgöring garanteras kunna återvända till samma jobb eller likvärdigt efteråt.

– Arbetsgivaren har en laglig skyldighet att återanställa en viss period efter återkomsten från heltidstjänstgöring. Hur länge beror på hur länge man varit anställd före tjänstgöringen, berättar

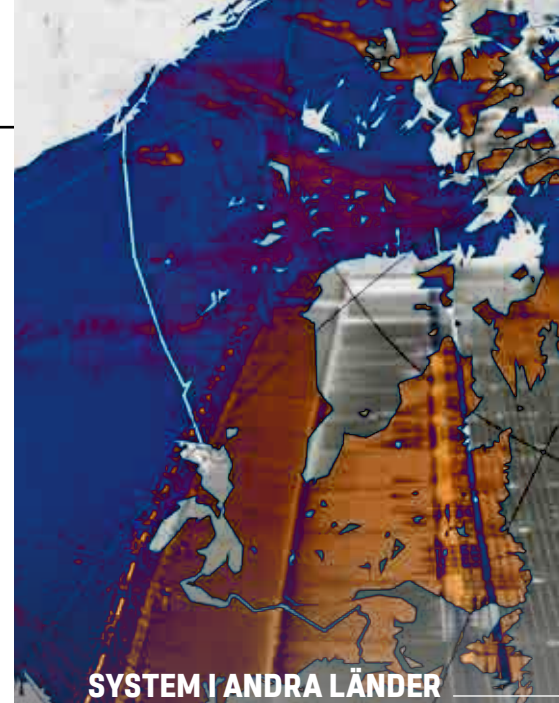
överste Vincent Connelly, professor vid Brookes University i Oxford.

INTE HELLER i Danmark finns någon lagstadgad rätt till tjänstledighet för reservofficerare. Däremot finns initiativ från danskt försvar och organisationer som försöker få företag att erbjuda minst fem dagars ledighet inklusive civil lön.

– Det är för närvarande sex stora företag som har skrivit under och fler är på väg, men det är fortfarande bara en avsiktsförklaring, säger Jesper Schneider, ordförande HPRD, Hovedorganisationen for Personel af Reserven i Danmark.

I Sverige, Storbritannien och Danmark har man som reservofficer alltså skydd mot uppsägning och repressalier, men ingen tydlig rätt till tjänstledighet.

Så gäller även för Finland, men i Norge har reservofficerare däremot rätt till civil ledighet för tjänstgöring, enligt den norska arbetsmiljölagen.

SYSTEM I ANDRA LÄNDER

LAND

 Danmark

 Finland

 Norge

 Tyskland

 Storbritannien

 USA

I USA omfattas reservofficerarna av Uniformed Services Employment and Reemployment Rights Act, USERRA. Lagen reglerar att återvändande militärer återanställs i samma position som de skulle ha haft om de inte varit iväg och tjänstgjort.

– När det gäller arbetsgivare finns det

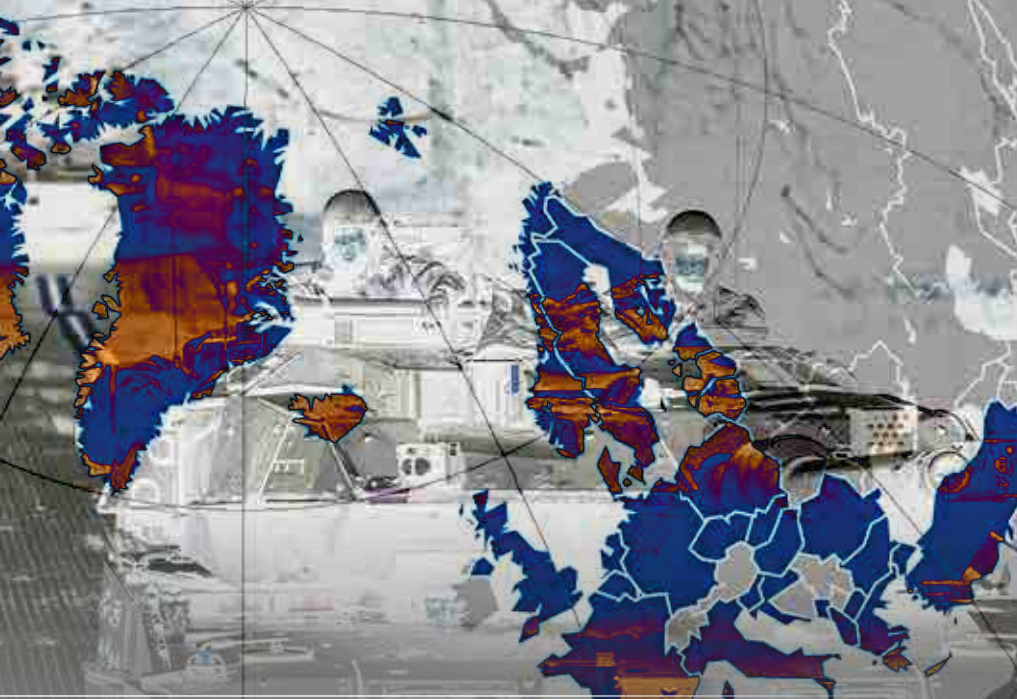

FOTO: JOEL THUNGEN/FÖRSVARSMAKTEN, PATRICK NEIL/WIKIPEDIA

FOTO: VICTOR PERSSON/FÖRSVARSMAKTEN

LAGLIG RÄTT TILL TJÄNSTLEDIGHET

Nej, men skydd finns mot uppsägning och repressalier.

Nej, men skydd finns mot uppsägning och repressalier.

Ja, det är en del av arbetsmiljölagen.

Nej – men frågan debatteras.

Nej, men skydd finns mot uppsägning och repressalier.

Ja. Det finns också program för att lösa eventuella konflikter mellan arbetsgivare och arbetstagare på grund av militärtjänstgöring.

också belöningsprogram via försvarsdepartementet som främjar samarbete och förståelse mellan reservofficeren och deras civila arbetsgivare, och hjälper till att lösa eventuella konflikter på grund av militärtjänstgöring. Särskilda evenemang och utmärkelser för arbetsgivares erkännande är också en del av ESGR, säger överste James Sweeney som är aktiv i Reserve Officers Association, ROA, i USA.

I TYSKLAND FINNS inte någon generell skyldighet för arbetsgivare att ge ledighet till reservofficerare, men även här kan arbetsgivare få viss ersättning från staten för de kostnader som uppstår. Trots det är deltagande i övningar och utbildningar i praktiken ofta beroende av arbetsgivarens goda vilja. Diskussionen om detta pågår och många menar att systemet inte är tillräckligt robust.

”Jag förespråkar avskaffandet av den

’dubbla frivillighetsprincipen’ vid inkallande av reservofficerare”, sa brigadgeneral Hans-Dieter Müller nyligen i en intervju på Braunschweig-regionens nyhetssajt Regionalheute.de. Han vill alltså avskaffa principen om att det ska vara frivilligt både för reservofficeren och arbetsgivaren, och i stället göra det till en självklarhet att arbetsgivaren måste släppa sin personal när de kallas in.

NÄRMST ETT SÅDANT system är Frankrike, där en reservofficer enligt arbetslagstiftningen har rätt till minst tio arbetsdagar frånvaro per kalenderår för att fullgöra sina reservtjänstuppgifter eller utbildning inom den operativa reserven. I företag med färre än femtio anställda kan den rätten begränsas till fem arbetsdagar per år, för att säkerställa att företaget kan fortsätta fungera normalt. ●

Ljusare framtidstro för engagerade unga

► FRAMTID RAPPORTEN Ungdomsfokus 2025 tas för tionde året fram av Konungens Stiftelse Ungt Ledarskap och Rasmussen Analys. Syftet är att belysa ungas värderingar och attityder samt stärka deras roll i samhälle och arbetsliv.

Årets rapport baseras på svar från 1 280 personer varav 1 018 unga mellan 15–29 år. Resultatet visar andelen unga som tror att deras generation kommer att få det bättre än föräldragenerationen har ökat från 40 procent till 45 procent mellan 2023 och 2025.

Bland unga som engagerar sig i samhällsfrågor ser 61 procent ljust på framtiden, jämfört med endast 34 procent bland de som saknar samhällsengagemang. Bland unga som följer den säkerhetspolitiska utvecklingen ser 59 procent ljust på framtiden jämfört med 36 procent bland de som inte följer utvecklingen.

– Årets resultat tydliggör sambandet mellan information, delaktighet och framtidstro, och påminner oss om att även i tider av krig och kriser kan engagemanget bli en motvikt till uppgivenhet, säger Sofia Rasmussen, VD och omvärldsanalytiker på Rasmussen Analys.

► INSÄNDARE

Ett stort tack!

Hej, jag vill rikta ett stort genuint tack för den fina uppvaktningen jag fick hem på brevlådan i samband med min födelsedag i veckan. Det uppskattas oerhört mycket!

Jag vill även passa på att tacka er för den insats ni outröttligt gör för mig och andra reservofficerare i samhället.

VÄNLIGEN, OSCAR BLOMÉN

Tydlig styrning saknas när Försvarsmakten rekordväxer

Försvarsmakten växer i snabb takt. Men vad händer egentligen med medarbetare och chefer i en organisation med hypertillväxt? En ny forskningsstudie söker svar på frågan.

H

TEXT: HELENE CLAESSION

ade Försvarsmakten varit ett privat företag hade vi kallat det som nu sker för hypertillväxt. Organisationen växer i rekordfart, det ekonomiska anslaget har fördubblats på några år, antalet nya medarbetare, utbildningsplatser och krigsförband ökar stadigt och myndigheten bedöms vara Sveriges största redan år 2026. Behovet av fler medarbetare, såväl som fysiska anläggningar verkar inte gå att stilla snabbt nog. Men till skillnad från privata företag drivs tillväxten av ett förändrat säkerhetspolitiskt klimat och med skattefinansierade anslag. En situation som Försvarsmakten inte är van vid.

AIDA ALVINIUS, professor i ledarskap vid Försvarshögskolan, och **Henrik Börjesson**, doktorand och överstelöjtnant med erfarenhet från tidigare amfibieregemente och Försvarsmedicinskt centrum, har sett de dilemman som uppstår i tillväxtens spår och publicerar snart en av flera studier byggda

på intervjuer gjorda vid flera förband vid Göteborgsgarnisonen, bland annat Amf4 och Försvarsmedicinskt centrum i Göteborg. De som intervjuats kommer från alla nivåer i organisationen och syftet med forskningen är att ge nya verktyg till dem som ska hantera kommande års fortsatta tillväxt. Att bättre förstå hur tillväxt kan styras och ledas och förstå sig själv som organisation i en utmanande tid.

Aida Alvinus.

Henrik Börjesson.

GÖTEBORGS GARNISON med Amf4 och Försvarsmedicinskt centrum har vuxit till tusentals anställda. – För nyetablerade Amf4 är situationen extrem. De har gått från formellt från noll anställda till att cirka fem år efter återetableringen bli landets största amfibieregemente, säger Henrik

Börjesson.

– Försvarsmakten har levt med organisatorisk anorexi (dvs kronisk brist på personer och materiel) ända sedan 1990-talet, och skadorna som tillfogades under alla dessa år finns kvar trots tillväxten som nu sker, säger Aida Alvinus.

ILLUSTRATION: GETTY

De anorektiska åren har till exempel skapat en förlust av organisatoriskt minne. Vilket märks när enheter nu växer och återuppstår.

– De som bygger den nya organisationen har alla olika bilder av vad de gör och ska göra. Några äldre kommer ihåg hur det var på den gamla goda tiden och vill kanske återskapa det, andra har ingen bakgrund alls i Försvarsmakten. Det som

behövs i en sådan här situation är tydlig styrning – men någon sådan finns inte enligt de intervjuer vi genomfört, säger Henrik Börjesson.

– Det är helt obeforskat i militär kontext vad som händer när en anorektisk organisation snabbt ska bli någonting annat. Klarar den överhuvudtaget av att ta till sig massor av nya människor och nya sätt att tänka så här snabbt? Kan det kan-

Det är helt obeforskat i militär kontext vad som händer när en anorektisk organisation snabbt ska bli någonting annat.

Aida Alvinus.

ske bli för mycket? säger Aida Alvinus och påminner om att det numera inte bara handlar om tillväxt, nytt är också Nato-medlemskapet och allt vad det innebär.

Klart är att det finns utmaningar och risker med att växa så fort som Försvarsmakten nu gör. Intervjuerna som gjorts i studien visar på flera av dem.

– Den kanske viktigaste insikten är att den snabba och kraftiga tillväxten utmanar Försvarsmaktens förmåga här och nu. Man ägnar otroligt mycket tid åt själva tillväxten, och har inte den tid eller den plats man behöver för att utveckla den egentliga militära förmågan i den utsträckning man borde, säger Henrik Börjesson.

I PRAKTIKEN HANDLAR det om att medarbetare får vistas i tillfälliga lokaler, högst civila arbetsuppgifter – som bygglov och ritningar på lokaler – ligger tungt på militära chefers axlar. Det är ont om plats – överallt. Försvarsmedicinskt centrum har inte tillräckligt med plats där de kan slå upp sina sjukvårdstält och andra installationer inne på området och nyanländ materiel och fordon ställs upp på ytor som egentligen behövs till annat

Studien som snart ska publiceras är byggd på intervjuer gjorda vid flera förband vid Göteborgs garnisonen, bland annat Amf 4 och Försvarsmedicinskt centrum i Göteborg.

FOTO: MATS NYSTRÖM/FÖRSVARSMAKTEN

➔ i väntan på att den kan tas om hand. Och det råder kompetensbrist. Trots att det finns pengar och en vilja att anställa, vittnar intervjuerna om att platsbristen hindrar chefer från att anställa.

- Det finns inte alltid tillräckligt med skåp och rum till medarbetarna. Arbetsmiljön visar sig i intervjuerna vara utmanad på flera sätt, säger Henrik Börjesson.

ANDRA SAKER SOM framkommer i intervjuerna är:

- ◆ Det finns en brist på lyhördhet uppfifrån.
- ◆ Många talar om säkerhetsrisker, man gör många misstag.
- ◆ Det är problem med styrningen, med friktioner mellan enheter.
- ◆ Det finns ingen struktur för tillväxtrelaterade uppgifter som måste lösas. Medarbetare får improvisera och hitta egna lösningar.
- ◆ Medarbetarna tvingas lösa saker de varken har mandat eller kompetens för då cheferna har fullt upp med annat.
- Ett problem som framkommer i intervjuerna är att den traditionella hierarkin och strukturen utmanas. Det går väldigt fort att klättra i karriären nu. Från plutonchef klättrar man snabbt uppåt – ofta

Ett problem som framkommer i intervjuerna är att den traditionella hierarkin och strukturen utmanas.

Aida Alvinus.

utan mentor eftersom det inte finns någon. I stället förväntas du själv bli mentor åt någon ...

På lång sikt kommer detta att urholka både förmågan och ledarskapet menar Aida Alvinus.

MEN TROTS ALLT är stämningen på garnisonen god och studien har mött professionella och engagerade medarbetare på alla nivåer.

- Man biter ihop och ser det som en ynnest att få växa, och accepterar den politiska situationen, säger Aida Alvinus.
- Det liknar situationen i sjukvården. Man känner sig behövd och är lojal uppgiften. Men långsiktigt tror jag att det kan bli tufft, om arbetsmiljön inte blir bättre och

om man inte känner att man utvecklas – då kommer man att söka sig till andra jobb.

- Reservofficerarnas roll är också intressant i det här sammanhanget. De nämns av nästan alla vi pratat med, säger Henrik Börjesson, eftersom det just nu efterfrågas så mycket ny kunskap och annan kompetens än direkt militär inom Försvarsmakten.

- Idag sätter man militärer på tjänster där det efterfrågas civil kompetens. Det blir inte bra eftersom det samtidigt råder brist på just den militära professionen i alla led, säger han. Här kan medarbetare med både militär och civil erfarenhet vara en stor tillgång i många roller enligt studiens preliminära slutsatser. ●

Viktiga frågor ute på remiss

► REDO! Nu är utredningen om det framtida personalförsörjningssystemet överlämnad till regeringen. Nästa steg är att den ska på remiss.

– Flera av våra viktigaste frågor hanteras av utredningen, vilket är bra, säger Förbundet Reservofficerarnas ordförande Magnus Konradsson.

Utredningen hade i uppdrag att se över hur tillgången på militär personal kan öka. En stor del av utredningens innehåll handlar om pliktpersonal, med allt från ersättningsnivåer till beredskapstjänst. Utredningen föreslår att före detta officerare ska få höjd värnpliktsålder vid höjd beredskap – från 47 till 70 år.

– Det ställer vi oss mycket tveksamma till eftersom det kan verka avskräckande vid rekrytering. Bättre då att yrkesofficerare som slutat fortsätter som reservofficerare med tjänsteplikt. Och att Försvarsmakten är en så bra arbetsgivare att personalen väljer att stanna kvar, säger Magnus Konradsson.

UTREDNINGEN FÖRESLÅR att en av Förbundet Reservofficerarnas hjärtefrågor ska bli verklighet, nämligen att reservofficerare ska få laglig rätt till tjänstledighet från civil arbetsgivare och civila lärosäten. Man tar även upp behovet av löneutfyllnad, eftersom man konstaterar att inkomsttappet vid tjänstgöring påverkar Försvarsmaktens möjlighet till god personalförsörjning.

FOTO: JOEL THUNGREN/FÖRSVARSMAKTEN

Nu kan du kika på utredningen som ska på remiss.

3/8-regeln, alltså att en reservofficer får tjänstgöra i grundorganisationen i maximalt tre år under en åttaårsperiod, ser utredningen dock intet behov av att ändra. Man hänvisar till att det skulle vara ett för stort ingrepp för den civila arbetsgivaren.

– Det håller vi inte med om. Det finns ju personer som är föräldralediga, studerar eller är riksdagsledamöter under lika lång tid och som har rätt till tjänstledighet. I dessa tider borde en reservofficer också ha det, Försvarsmakten behöver ju växa, säger Magnus Konradsson och tillägger:

– Men vi är förstas villiga att diskutera med Försvarsmakten att lösa problemet på annat sätt, exempelvis genom kollektivavtal.

JENNY HARLIN

■ Du hittar utredningen på regeringens hemsida. Sök på: SOU 2025:86 Redo! En utredning om personalförsörjningen av det militära försvaret

Eller skanna QR-koden!

”Den varnar för att en väg är kontaminerad, vi rapporterar det till staben och väljer en annan väg.”

Jeanette Malm, systemingenjör på FMV, under en hemvärnsövning i Östersund där man testar ett obemannat markfordon, UGV.

26,6

MILJARDER KRONOR tillförs den svenska försvarsbudgeten i höst, i syfte att upprusta. Satsningen innebär att försvarets budget går från 148 till 175 miljarder kronor. En del av pengarna kommer att lånas upp.

”Medskicket till Försvarsmakten är att reservofficerare vill känna sig sedda, inkluderade och bli rättvist behandlade”, säger Matilda Kärnbratt som tillsammans med Mirjam Pohjolainen gjort studien.

FOTO: PER NILSSON

Erkänsla viktig för engagemanget

STUDIE Vad får egentligen en reservofficer att sluta eller stanna kvar i Försvarsmakten? Den frågan sökte personalvetarna Matilda Kärnbratt och Mirjam Pohjolainen svar på.

Examensarbetet godkändes vid Göteborgs universitet innan sommaren och har titeln ”Att stå kvar i leden – faktorer som påverkar reservofficerarens engagemang samt deras intention att sluta i Försvarsmakten”.

– I och med det försämrade säkerhetsläget och hotbilden från Ryssland är försvarsförmågan en av de viktigaste samhällsfrågorna, konstaterar Matilda Kärnbratt, som själv är reservofficer.

STUDIEN GENOMFÖRDES genom en enkät som besvarades av 295 reservofficerare, tack vare kontakter med förbundens personalenheter och Sverof.

– Vi är verkligen tacksamma för allt stöd och engagemang i frågan som reservofficerare visat oss under vårt arbete, säger Mirjam Pohjolainen, som jobbar som HR-administratör.

LÄS MER

Vill du läsa hela studien? Du hittar den på vår hemsida i den digitala versionen av Reservofficeren

Inte oväntat påverkar reservofficerens vilja att stanna kvar i Försvarsmakten både av den egna motivationen – och av det engagemang och stöd som Försvarsmakten visar sin personal.

– Det var tydligt att pengar inte är drivkraften för den här personalgruppen. Många svarande påpekar att de går back ekonomiskt. Då är det väldigt viktigt att de får erkänsla för att de osjälviskt bidrar till samhället, säger Mirjam Pohjolainen.

DEN VIKTIGASTE faktorn för att reservofficeren ska stanna i Försvarsmakten är stolthet över yrket, identiteten och viljan att hjälpa andra. Men många känner att de tillhör en bortglömd grupp. Man saknar stöd och information från Försvarsmakten, och vissa upplever en rollkonflikt mellan sina civila och militära yrken.

– Man kanske inte får ett visst jobb på grund av att man är reservofficer. En del civila arbetsgivare har dålig koll på vilket mervärde i form av samhällsengagemang som reservofficeren bidrar med, säger Mirjam Pohjolainen.

En av respondenterna i studien beskriver Försvarsmakten som ”världens

bästa arbetsplats men världens sämsta arbetsgivare”.

Det är något som Matilda Kärnbratt tar med sig i sitt nuvarande jobb som personalofficer på Amf 4.

– Reservofficerarna som kontaktar oss visar ett enormt engagemang, och vi som planerar måste ligga på framkant, säger hon.

DET ÄR INGA konstigheter som efterfrågas, anser studiens författare. Information måste komma fram till personalen i god tid. Tjänstgöringsplaner behövs för att kunna få ledigt från civila arbeten. Regelbundna medarbetarsamtal, korrekt utbetald lön och bättre kommunikation.

– Medskicket till Försvarsmakten är att reservofficerare vill känna sig sedda, inkluderade och bli rättvist behandlade, säger Matilda Kärnbratt.

Och medskick till den enskilde reservofficeraren?

Matilda Kärnbratt och Mirjam Pohjolainen är överens:

– Man ska fortsätta att hjälpa till men ställa lite högre krav på sin arbetsgivare. Det är viktigt att engagera sig, och att göra det tillsammans. Man blir starkare då. **JENNY HARLIN**

Rapport från Natos RO-kurs

► **KURS** Föreställ dig en vecka i hjärtat av Bayern, omgiven av några av de skarpaste reservofficerarna från Nato och partnerländer. Det var verkligheten för 22 reservofficerare som deltog i Natos kurs i tyska Oberammergau i september.

Örlogskapten Henrik Forssell var en av deltagarna. Här är hans beskrivning av kursen:

Nato erbjuder två reservofficerskurser: "NATO Reserve Forces Integration Course" och "NATO Senior Reserve Officers Course". Syftet med den senare är att ge deltagarna möjlighet att förstå Natos allianskoncept och principer, inklusive reservens roller, uppdrag och doktrin, för att utveckla reservstyrkans policy och doktrin.

Att delta i en veckas kurs i Oberammergau, tillsammans med reservofficerare från åtta Natoländer och två partnerländer, var en fantastisk förmån. Majoriteten av deltagarna hade erfarenhet av att arbeta som reservofficerare inom Natostrukturen. Kursen bestod av 86 procent OF4-OF5 reservofficerare, tre deltagare som var kaptener eller örlogskaptener/majorer, alla i åldern 40–65 år.

I NATO ÄR RESERVOFFICERARE en naturlig del av bemanningssystemet. I den nya förordningen MC 0441/3-NATO POLICY ON RESERVES är alla 32 Natoländer överens om att kompetens och erfarenhet är de två viktigaste förutsättningarna när Nato ska bemanna organisationen, oavsett om du jobbar som yrkes- eller reservofficer i ditt lands försvarsmakt. Något som vi fick fördjupad kännedom om genom de föreläsare som hade varit med och skrivit policyn.

Kursen belyste också de stora nationella skillnaderna. De nordiska länderna, med Finland i spetsen som har vidmakthållit sitt värnpliktssystem, och Sverige och Norge som nu aktivt arbetar för att återta förlorad förmåga och bemanning efter årtionden av neddragningar. Tyskland, med sin historia av att endast tillåtas ha militära styrkor för att stödja Nato, och Irland, Storbritannien och Nederländerna, som överväger att införa värnpliktssystem för att möta ländernas och Natos behov av styrkor.

Generalmajor Michael Cherinet och överstelöjtnant Anders Wedin, studenter på Senior Officer Policy Course samt örlogskapten Henrik Forssell och kapten Lennart Bergström, studenter på Senior Reserve Officers Course.

FAKTA

- Plats: NATO School i Oberammergau, Tyskland.
- Antal studenter per år: +10 000.
- Antal deltagare: 22.
- Antal länder: Tio, inklusive partnerländerna Irland och Georgien.

Under veckan genomfördes bland annat:

- NATO Senior Officer Policy Course.
- NATO Nuclear Policy Course.
- Senior Reserve Officers Course.

Så söker du: Förbanden utser lämpliga personer efter behov och anmäler dessa till kurser via MHS H.

NÄTVERKET AV LÄRARE och studenter, arbetet kring Natos nya policy för reservpersonal, föreläsningarna om olika länders reservsystem, och de två workshoparna där vi diskuterade våra militära och civila försvarssystem, var ovärderliga. Vi presenterade det skandinaviska värnpliktssystemet, inklusive totalförsvaret, där broschyren, "In case of crisis or war" och Försvarsmaktens senaste reklamkampanjer på biografier och på TV väckte mycket positivt intresse. Något som skiljer sig mycket från exempelvis det amerikanska systemet där Försvarsmakten är en naturlig del av

samhället men där till exempel ekonomiska incitament med gratis hälsovård och universitetsstudier för militär personal är lockbeten för tjänstgöring.

KURSEN ÄR LÄMPLIG för reservofficerare med erfarenhet av arbete på strategisk eller operativ nivå, som har en aktiv reservofficersroll och ett genuint intresse för svenska och Natostruktur. Kursen drar verkligen nytta av deltagarnas referensramar för att maximera bidraget till kursens mål och våra framtida roller i Natokontexten.

HENRIK FORSELL

”Man vill inte vara den som belastar kamraterna”

► **ETIKETT** Utbildar du värnpliktiga? Då är detta en text att sätta i deras händer!

TEXT: **MARIKA SIVERTSSON**

Många av de nyinryckta möter en helt främmande värld. Så många koder, så trångt i logementet, och så otroligt många regler. Det mesta får man lära sig på plats, men ju mer förberedd man är desto bättre blir starten.

– Reglementet finns på pdf, det är bra att ladda ned. Finns en person i familjen eller bekantskapskretsen som kan hjälpa till att vaska ut det som gäller den egna försvarsgrenen, så dra nytta av det!

Anders Hörnfeldt själv hade fördelen att ha en far som var reservare. Så han gjorde entré i Försvarsmakten med ett sykit, en påse enkronor att ringa hem för, putsade skor och koll på gradbeteckningarna.

– Idag bör man ta med en bra powerbank, en liten ficklampa, och ett multiverktyg – sådana saker får man inte av Försvarsmakten. Oavsett försvarsgren har man nytta av det.

PÅ SENARE ÅR är det hans systerdotter som dragit nytta av familjens militära erfarenhet. Det första samtalet till morbror kom när gradbeteckningarna skulle sys fast. Ungdomarna hade fått en rulle gröna tygbitar, en fotostatkopia på hur de skulle sitta på kragspiegeln, och nål och tråd.

– Jag fick dåligt samvete, jag skulle ha skickat med ett sykit med knappnålar. Men vi kom på att de kunde klämma fast tyget med hjälp av namnbrickan, så att det blev lättare att få dit.

Nästa samtal rörde slipsknuten vid högvakten.

– Då fick jag skicka en bild, det är inte så lätt att veta vilken knut som

FOTO: BEZAV MAHMOD/FÖRSVARSMAKTEN

gäller. Men man ska ha en enkel Windsor – den är trekantig och inte skev.

Att helt förutse vilka knivigheter man kan råka in i är omöjligt, konstaterar han. Men man kommer långt genom att ta hjälp av reglementet, och att lära sig gradbeteckningarna så man vet vem man pratar med. Det är också bra om honnören sitter redan före inryckningen, och om man har förstånd att säga godmorgon, godmiddag och godkväll.

– Och putsa skorna! Det är jätteviktigt. Det handlar inte bara om att det ska se prydligt ut, det gäller också att hålla fötterna torra. Så putsa och fetta in med vax. Blöta och kalla fötter är det tråkigaste som finns.

HAR DET FUNNITS curlande föräldrar? Brukar saker ”försvinna”, brukar någon annan plocka undan efter dig och påminna om tider? Då är det hög tid för skärpning.

– Hittar du inte handskarna när det ska vara ensad klädsel, ja då tvingas alla att ta av sig sina handskar. Det skapar irritation också om alla vet att någon måste ta ansvar för Johansson så att han får med sig vad han ska, konstaterar Anders Hörnfeldt.

Kk Anders Hörnfeldt.

DET ÄR KANSKE den största förändringen för den som flyttar ut ur pojk- eller flickrummet för att rycka in: Den enorma omställningen till grupparbete.

– Alla drar sitt strå till stacken,

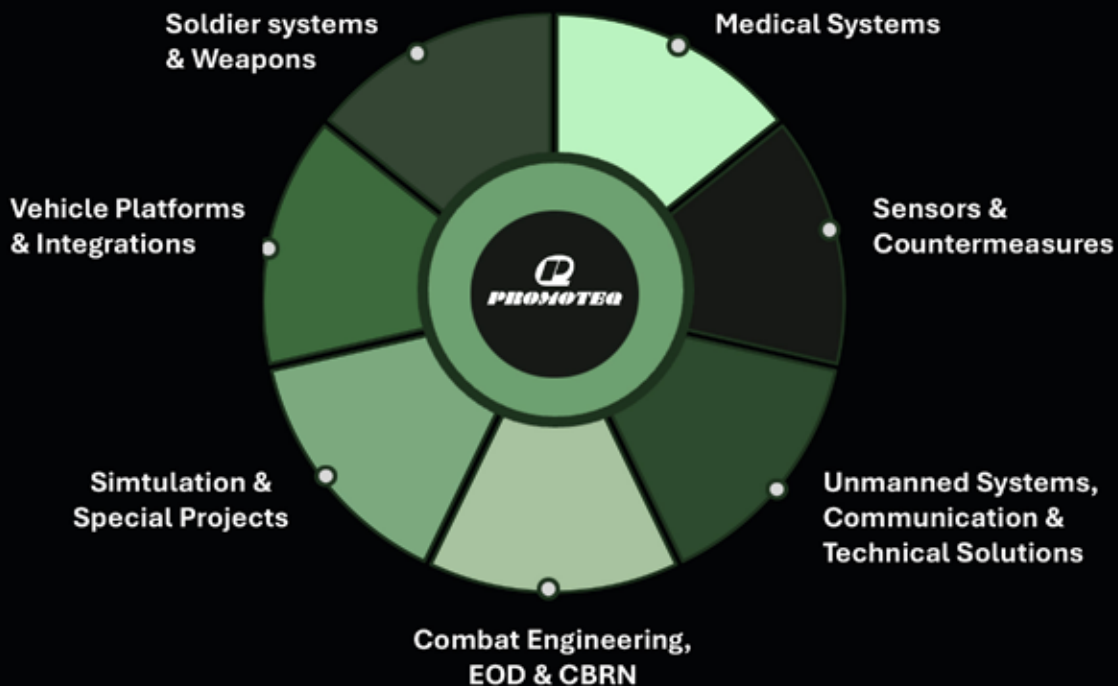
när någon inte klarar de grundläggande sakerna fördelar man bördan i gruppen. Och man vill inte vara den som belastar kamraterna. Det första intrycket är jätteviktigt.

Det finns ändå gott hopp även för en slarver. Anders Hörnfeldt slutar inte förundras över hur snabbt värnpliktiga utvecklar färdigheter och gruppdynamik. Men det kan ju vara bra om man inte är den vars grejer råkade fara in i läns-pumpen för att de var fel stuvade. ●

Supporting your mission.

We are solution developers,
integrators, and exclusive partners delivering
world class Security & Defence systems.

Västerled 30, 811 37 Sandviken

UPPDATERA!

Vi saknar epostadress till en del av våra medlemmar. Skanna gärna den här QR-koden och uppdatera dina uppgifter. Tack!

KRÖNIKA

Vi måste slå vakt om rätten till att kritisera makthavare

det som vi ofta benämnt som demokratis högberg, USA, har man på senare tid upplevt att maktens män försöker tysta sina kritiker. Oavsett om det är direkt kritik eller kritik inbäddad i humorns gyllene mantel upplevs den som så farlig att man måste agera för att få tyst på den.

Att detta sker i auktoritära stater som Ryssland eller Nordkorea vet vi. I många andra stater har demokratis värderingar börjat tryckas undan. Rädslan för att någon annan skulle kunna ha starkare argument eller rätt i sak gör att denne måste tystas.

Detta problem ser vi också i den lilla världen, allt från kvinnor som trycks ner av sina män till mobbing i skolor och på arbetsplatser.

Den som är stark tål också att höra motargument; den som är svag försöker hitta andra vägar som våld eller förbud.

Vi är säkert många som i anfall av starka känslor sökt approachera den person man börjat bli förälskad i men mötts av en dråpande humoristisk avvisande kommentar och som fått oss att göra helt om. Om man i stunden lyckas returnera ett humoristiskt svar kunde försöket i stället ha mötts med vidgad kontakt.

INOM POLITIKEN HAR vi många exempel på hur debatter kan vinnas med humor. Ronald Reagans klassiska bemötande av kritik mot hans påstådda höga ålder med "I will not make age an issue of this campaign. I am not going to exploit, for political purposes, my opponent's youth and inexperience" är ett bra exempel

Nyss avlidne amerikanske matematikläraren Tom Lehrer skrev många vassa ballader om allt från miljöföröroeningar till atombomber. Tage Danielsson bakade också in samhällskritiken i humor

och ironi. Listan kan göras lång. Vi har nyss sett hur en amerikansk komiker inte fått fortsätta med sin show, utan att TV-bolaget plockat bort honom efter påtryckningar från kretsen runt presidenten. Först efter offentlig avbön fick han återvända.

ERFARENHETEN HAR lärt oss att den som dansar med vargar lätt blir lammet som tystnar. När man inte vågar stå upp för sina åsikter blir man väldigt snabbt uppäten eller bara en tyst skugga som inte vågar säga ifrån.

Över hela denna diskussion svävar ett citat som tillskrivits Voltaire: "I disapprove of what you say, but I will defend to the death your right to say it."

Det som nu sker i USA är små små steg där man likt en snigels framfart inte ser vidden direkt. Heinrich Heine skrev för tvåhundra år sedan profetiskt "Dort, wo man Bücher verbrennt, verbrennt man am Ende auch Menschen", vilket nu på Bebelplatz i Berlin påminner oss om vad som skett och kan komma att ske.

När man som i USA från Vita Huset kombinerar lögnen med hotfulla yttranden om att kritik mot presidenten är olaglig måste vi vara tydliga om vikten av yttrandefrihet och rätten att kritisera makthavare.

Yttrandefriheten är en grundläggande del av den frihet vi vill, kan och måste försvara. ●

JAN KVERNBY

Kanslichef Sverof
kansli@sverof.se

DRÖNARE RÄDDAR LIV. VI LEVERERAR DEM ÄNDA TILL FRONTEN.

Blågula Styrkorna är en ideell förening och ett nätverk av volontärer. Vi finansierar drönare som tillverkas i Ukraina och levererar dem till Ukrainas 21. mekaniserade brigad. Hittills har vi levererat över 800 FPV-drönare till brigaden och insamlingen fortsätter. Drönarna räddar liv och varje krona kommer till nytta vid fronten.

123-233 25 42

blagulastyrkorna.se
Facebook: Blågula Styrkorna

UPPDATERA!

Vi saknar epostadress till en del av våra medlemmar. Skanna gärna den här QR-koden och uppdatera dina uppgifter. Tack!

KRÖNIKA

Ledarskap kommer alltid vara en avgörande faktor i vår förmåga

Under de senaste månaderna har jag i olika sammanhang haft förmånen att förkovra mig avseende återuppbyggnaden av det svenska totalförsvaret. Med en dedikerad minister för uppdraget, en outröttlig general som generaldirektör för Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (inom kort Myndigheten för Civilt Försvar) och en historiskt stor budget om 37,5 miljarder kronor i perioden 2025-2030 är det tydligt att Sverige siktar högt. Det handlar nu inte om att återta kalla krigets förmåga att nyttja hela samhället i dess försvar, utan istället om att bygga ett nytt och relevant totalförsvarskoncept som klarar att möta det moderna krigets krav. Erfarenheten från Ukraina är tydlig; ett samhälls motståndskraft är tätt förknippat med förmågan att upprätthålla dess grundläggande funktioner.

VAD SOM ÄR förbluffande är att det under de kurser, seminarier och paneldiskussioner jag den senaste tiden deltagit i, inte en enda gång pratats om reservofficern som en viktig resurs även i den civila delen av totalförsvaret. Är inte detta märkligt? Ett annat exempel är den utmärkta boken "Förutsättningar för krisberedskap och totalförsvaret i Sverige", utgiven av Försvarshögskolan, som beskriver det moderna svenska totalförsvaret. I denna nästan trehundra sidor långa skrift, som är det närmsta en handbok man kan komma om man vill förstå hur det civila och militära försvaret ska samverka i händelse av kris eller krig, nämns reservofficern en (!) gång, och då i en fotnot.

Ungefär hälften av dagens 7000 svenska reservofficerare är över 55 år. Sannolikt kommer inte alla dessa tas i anspråk för krigsplacering vid sina respektive förband då de senaste decenniernas av-

saknad av tjänstgöring innebär brister i utbildning och erfarenhet. Samtidigt som de här individerna möjligen har luckor i sin militära CV har de inte sällan istället lång erfarenhet av ledande positioner i det civila samhället. Vore det då inte rimligt att dessa färdigheter, i kombination med den erfarenhet man har från Försvarsmakten, fångas upp genom krigsplacering inom den civila delen av totalförsvaret? I en situation där vi behöver nyttja all tillgänglig erfarenhet för att på rekordtid återta ett fungerande totalförsvaret borde kanske MSB samverka med militära förband för att identifiera viktig kompetens och tillsammans avgöra var i totalförsvaret individen gör störst nytta?

DAVSETT HUR MYCKET pengar man tillför såväl det militära som civila försvaret kommer ledarskap alltid vara en avgörande faktor i vår förmåga. I dagens reservofficerskader finns en enorm potential att tillgå, och det vore bortkastat att inte nyttja den kunskapen och erfarenheten inom hela totalförsvaret. ●

EVELINA HEDSKOG

Ordförande SMRO
ordforande@smro.se

FOTO: MAJA HANSSON/FÖRSVARSMAKTEN

Övning med amerikanska marinen

► **ÖVNING** Archipelago Endeavour är en årligt återkommande övning där svenska amfibieförband tränar tillsammans med den amerikanska marinkåren. I år övade fler än 400 personer i Stockholms skärgård, i syfte att utveckla gemensamma förmågor inom amfibiestrid i skärgårdsmiljö.

– Genom att träna sida vid sida med U.S. Marine Corps bygger vi inte bara taktiska färdigheter, utan också förtroende och tillit. Vi delar samma kultur av professionalism och vilja att lösa uppgiften. Övningen visade tydligt att våra förband kan integreras och agera tillsammans i fred, kris och krig, säger övningsledaren, överstelöjtnant Petter Lindquist.

Han poängterar att Sveriges inträde i Nato ger övningen ny tyngd.

– Archipelago Endeavour är ett konkret exempel på hur vi omsätter Nato-medlemskapet i praktiken, från ord till handling. Det handlar inte bara om att träna här och nu, utan om att bygga långsiktig operativ effekt. Den här typen av övningar skapar förmågor som bidrar till säkerhet för Sverige, våra allierade och hela Östersjöområdet.

HELENE CLAESSION

FOTO: MAJA HANSSON/FÖRSVARSMAKTEN

BEZAV MAHMUD/FÖRSVARSMAKTEN

JAG ÄR OCKSÅ RESERVOFFICER RO/FK RASMUS TÖRQVIST

Vi vill skapa en mötesplats för studenter med militär bakgrund

TEXT: MIKAEL BERGLING

Akademiska Militärsällskapet i Uppsala vill öka intresset för försvarsfrågor bland studenterna. Ny ordförande är RO/Fk Rasmus Törqvist.

Rasmus Törqvist berättar att han – för-siktigt uttryckt – hade mycket begränsat teknikintresse när han ryckte in på Ledningsregementet i Enköping för värnpliktsutbildning till radiolänkgruppchef.

– Men efterhand blev jag mer och mer intresserad av de tekniska bitarna och började läsa på, vilket har präglat mina civila studier. Sedan i höstas pluggar jag på Uppsala universitet till elektroingenjör.

I maj valdes han till ordförande för "Aros – Akademiska Militärsällskapet i Uppsala", som är öppet för alla Uppsalastudenter som har fullgjort militär grundutbildning.

– Vi är relativt nystartade och håller på att bygga upp verksamheten. Sällskapet har en lång historia, men lades ner 2010.

Vad gör ni?

– Vi har allt från paintballmatcher till middagar och föreläsningar. På längre sikt hoppas vi kunna ha öppna föreläsningar dit även allmänheten är välkommen. Men vi vill framförallt skapa en mötesplats och ett nätverk för studenter i Uppsala med militär bakgrund och intresse för försvarsfrågor.

Och hur går det?

– Det går framåt. När terminen börjar brukar det vara högt deltagande på första middagen, mellan 50–80 personer, men

färre medlemmar. Men det ökar mot terminssluten.

Varför är du reservofficer?

– Jag vill bidra till Sveriges försvar, men inte arbeta heltid som officer utan även ha ett civilt jobb. När jag gjorde lumpen hade vi ett besök på kompaniet som berättade hur det var att vara reservofficer. Jag tyckte att det han sa verkade rimligt, och därför sökte jag.

– Jag gillar dessutom att arbeta med värnpliktiga.

I juni 2022 tog Rasmus Törqvist examen som reservofficer med ledning som inriktning.

– Jag är krigsplacerad som insatsledare/troppchef. Mitt fänriksår gjorde jag som instruktör på Ledningsregementet.

Sedan dess har han varvat universitetsstudier med återkommande tjänstgöring.

– Jag har framför allt varit inne på somrarna, det fungerar bra i kombination med studier. Det är dessutom kul att göra en insats och känna att man fyller en funktion i samhället. Under terminerna är det svårt att komma in mer än någon eller några enstaka dagar åt gången.

I somras tjänstgjorde Rasmus Törqvist vid Marinbasen i Karlskrona.

– Jag var där i cirka tre månader och arbetade bland annat med utbildning av gruppchefer, både blå och gröna.

– Det var kul och utvecklande. Att arbeta en period i marinen har gjort att jag fått en bredare förståelse för Försvarsmakten då strid till sjöss har varit helt okänt för mig. ●

RASMUS TÖRQVIST

→ **Ålder:** 23.

→ **Gör:** Pluggar på Uppsala universitet till elektroingenjör.

→ **Bor:** Uppsala.

→ **Militär bakgrund:** Värnpliktsutbildning (radiolänkgruppchef) samt reservofficer vid Ledningsregementet i Enköping.

→ **Fritid:** Ordförande Akademiska Militärsällskapet i Uppsala (Aros), matlagning, golf och träning.

Vi har allt från paintballmatcher till middagar och föreläsningar.